

א"ר יוסי בר' חנינא אין דברי תורה מתקיימין
אלא במי שמעמיד עצמו ערום עליהן
(שמערים שיתקיים תורתו) שנאמר
{משלי ח} אני חכמה שכנתי ערמה (סוטה כא):

לעלוי נשמת
דינה ליבא בת עטל ז"ל
עובדיה חיים בן רחל ז"ל
תנצב"ה

בבא קמא יג

עתה הגמרא מסיימת את הקושיא:

ואם איתא דכי א"ר יוסי הגלילי ממונו הוא מחיים היינו התנא של משנתינו -
לישני רבינא הא שבועת הפקדון **רבי יוסי הגלילי הא** בכור - רב נחמן **רבנן**,

(תירוץ) אמר לך מתנות כהונה קאמרת?! שאני מתנות כהונה, הרי כל זמן שבית
המקדש קיים **דכי קא זכו** אפילו מחיים, **משלחן גבוה קא זכו** - אך רבי יוסי איירי לגבי
שבועת הפקדון בקרבן שלמים. [רבינא לא רצה ליישב את המשנה של בכור בשלמים, שמוכן
מתוכה שדיברה בבכור.]

גופא ומעלה מעל בה':

- רבי יוסי הגלילי - לרבות קדשים קלים שהם ממונו.**
- בן עזאי** אומר לרבות את השלמים.
- אבא יוסי בן דוסתאי אומר לא אמר בן עזאי** אלא בבכור בלבד.

אמר מר בן עזאי אומר לרבות את השלמים - למעוטי מאי?

אילימא למעוטי בכור בחו"ל שאינו ראוי להקרבנה -
(דחיה) השתא, ומה שלמים שטעונים סמיכה, ונסכים, ותנופת חזה ושוק, אמרת
ממון בעלים הוא, בכור מבעיא הרי אינו ראוי להקרבנה?
(מסקנה) אלא אמר רבי יוחנן למעוטי מעשר- למרות שהוא קרב שלמים אך מחיים אינו
ממון בעלים.

כדתינא בבכור נאמר לא תפדה: ונמכר תם חי, ובעל מום חי ושחוט,

במעשר נאמר לא יגאל" ולומד מ"לא יגאל" לגבי חרמים שכתוב בהם 'לא ימכר ולא יגאל'.
ואינו נמכר לא חי, ולא שחוט, לא תם ולא בעל מום.

רבינא מתני לה אסיפא- אבא יוסי בן דוסתאי אומר לא אמר בן עזאי אלא בבכור
בלבד.
למעוטי מאי?
אילימא - למעוטי שלמים.
(דחיה) השתא, ומה בכור שקדוש מרחם, ממונו הוא, שלמים מבעיא?!
(מסקנה) אמר רבי יוחנן למעוטי מעשר-
כדתינא בבכור נאמר לא תפדה ונמכר תם חי ובעל מום חי ושחוט במעשר נאמר
לא יגאל ואינו נמכר לא חי ולא שחוט לא תם ולא בעל מום.
(קושיה) הא בבכור בלבד קאמר? קשיא.

ביאור שני במשנה - נכסים שאין בהן מעילה

הובא לעיל (יב:) **ביאור אחד של רבי יוחנן, להלן ביאור שני:**

רבא- אמר שאין בהן דין מעילה כלומר שאין בהם שום קדושה לשמים.
(קושיה) ומאי נינהו? דהדיוט.
וליתני דהדיוט? קשיא.

שלמים שהזיקו - לשלם מבשרם כנגד אימוריהן

נקדים הקדמה: יבואר לקמן (נג.) לגבי שור שדחף את חבירו לבור, שרבנן סוברים
שבעל השור משלם רביע (תם) או מחצה (מועד), כיון שהוא הפילו, ובעל הבור פטור,
למרות שנמצא בבורו. והם סוברים שמתי שאין משתלם מבעל השור, לא משתלם
מבעל הבור. רבי נתן חולק שבעל הבור משלם שלושה חלקים (תם) או מחצה (מועד),
שסובר שכשאינו יכול לגבות מהאחד, גובה מן השני.

לה תוספות ד"ה אי אליבא דרבנן. **פי' בקונט' אי אליבא דרבנן** דפליגי עליה דרבי נתן בפ' הפרה
(לקמן נג. ושם) גבי שור שדחף חבירו לבור ואמר [בתם] **דבעל השור משלם מחצה** ובעל הבור
פטור אלמא כי ליכא לאשתלומי מבעל השור לא משתלם מבעל הבור ואע"ג שבו נמצא ההיזק
ופשיטא דאין גובה מבשרו כנגד אימורין עכ"ל **משמע מפירושו שהשור עושה כל ההיזק ובעל**
הבור אין עושה כלום הלכך שור מועד משלם נזק שלם ותם חצי נזק ולכך לא מצי למידק אלא
מתם ולא ממועד וכן פי' בהדיא לקמן בפ' הפרה (שם ד"ה את) וז"ל אבל רבנן בתר מעיקרא
אזלי וסברי דבעל השור כוליה הזיקא קעביד הלכך במועד בעל השור משלם נ"ש ובתם משלם
חצי נזק (ובעל השור) ופולגא מפסיד **וקשה לר"י היכי דייק דאין גובה מבשרם כנגד אימוריהן**
מדלא משתלם מבעל הבור כלום בתם שמפסיד פולגא **דהתם משום שהבור לא עשה ההיזק**
כלל אבל בשלמים שהבשר עשה כמו כן היזק כיון דליכא לאשתלומי מאימורין משתלם מן
הבשר דעל כרחק ס"ל השתא שנים שהזיקו האי כוליה הזיקא עבד והאי כוליה הזיקא עבד כיון
דלא אסיק אדעתיה טעמא דתורא בבירך אשכחתיא דאי כל חד וחד פולגא הזיקא עבד למה

אמר רבי אבא שלמים שהזיקו גובה מבשרן, חלק של בעלים, ואינו גובה מאימוריהן,

שהם של גבוה. כגון כשהשור שווה מאתים נגח שווה מאתים, אזי הגביה תהיה מחצה של בשר
בלבד, דהיינו מאה.

(קושיה) פשיטא? אימורין לגבוה סלקי?
(תירוץ) לא צריכא, לגובה מבשרן כנגד אימורים.
אליבא דמאן?

אי אליבא דרבנן לה שסוברים שבעל הבור פטור -
(קושיה) פשיטא? הא אמרי כי ליכא לאשתלומי מהאי לא משתלמא מהאי?
ואי אליבא דרבי נתן שבעל הבור משלם את השאר-

(קושיה) הא אמר כי ליכא לאשתלומי מהאי, משתלם מהאי והיה אמור לגבות
מהאימורין.

א. איבעית אימא רבנן-

ה"מ שאינו משתלם מבעל הבור, בתרי גופי שור ובור, אבל בחד גופא ס"ד מצי אמר
ליה מכל היכא דבעינן משתלמנא, ולכן רבי אבא משמיע שאפילו בזה אינו גובה.

ב. איבעית אימא רבי נתן-

התם הוא דאמר ליה בעל שור **ההרוג לבעל הבור:** אנא תוראי בבירך אשכחתיא
וכל הנזק מוטל עליה, מאי דלית לי לאשתלומי מהיאך בעל השור והיינו רביע ומחצה,
שאפילו הזיקו לבדו היה משלם מחצה ועכשיו שבעל הבור השתתף, **משתלימנא מינך. אבל**
הכא, מי מצי אמר בשר אזיק יותר, אימורין לא אזיק?! הלכך הפסיד חצי אמורים.

[עד כאן דף יג עמוד א]

תודה שהזיקה - תשלומים מבשרה ומלחמה

אמר רבא תודה שהזיקה גובה מבשרה, ואינו גובה מלחמה.

(קושיה) לחם, פשיטא? הרי הלחם לא הזיק.

(תירוץ) סיפא אצטריך ליה -

ניזק אוכל בשר לאחר ההקרבנה, ומתכפר מביא לחם.

(קושיה) הא נמי פשיטא?

(תירוץ) מהו דתימא: כיון דלחם הכשירא דזבח הוא, לימא ליה את אכלת בשר?
ואנא אייתי לחם?! קמ"ל דלחם חיובא דבעלים הוא.
[משנה] נכסים שהן של בני ברית

למעוטי דעובד כוכבים.

(קושיה) הא קתני לה לקמן (ל:)? שור של ישראל שנגח שור של עובד כוכבים:
פטור.

(תירוץ) תנא והדר מפרש.

ישלם בתם לרבי נתן בעל הבור שלשה חלקים דהיינו יותר ממה שהזיקו ובלא טעם אין לנו
לומר כדמוכח בהפרה ועוד מנא ליה לגמרא דלרבנן בתם משלם בעל השור מחצה ובעל הבור
פטור דלמא בתם בעל השור משלם מחצה ובעל הבור משלם מחצה ורבנן דאמרי ובעל הבור
פטור איירי במועד **ונראה לר"י דרבנן** דאמרי בעל השור חייב ובעל הבור פטור היינו **דבעל**
השור משלם מחצה במועד ובתם רביע ובעל הבור פטור לגמרי **שלא חייב הכתוב בור אלא**
היכא דנפל ממילא דכתיב ונפל שמה שור אבל אם אחרים מפילים אותו בבור פטור בעל הבור
והכא ה"פ הא אמרי כי ליכא לאשתלומי מבעל הבור לא משתלם מבעל השור אע"ג דס"ל האי
כולא הזיקא עבד והאי כו'. ופשיטא דאין גובה מבשרן כנגד אימוריהן ומאי קמ"ל רבי אבא וא"ת
מגילה דהא דקאמרי רבנן ובעל השור חייב לאו היינו דחייב הכל וי"ל דאי הוו פליגי רבי נתן
ורבנן בתשלומי השור הוה להו לפרש ומדלא פירשו ש"מ מודו לרבי נתן בהא **ועוד** דאם איתא
דמחייבי רבנן הכל לבעל השור ה"ל לר' נתן למימר דאין משלם אלא מחצה.

לעלו נשמת
דינה ליבא בת עטל ז"ל
עובדיה חיים בן רחל ז"ל
תנצב"ה

א"ר יוסי בר' חנינא אין דברי תורה מתקיימין
אלא במי שמעמיד עצמו ערום עליהן
(שמערים שיתקיים תורתו) שנאמר
{משלי ח} אני חכמה שכנתי ערמה (סוטה כא):

בבא קמא יג

[משנה] נכסים המיוחדין – פטור משלם

להלן יבואר שלושה פירושים לאיזה מקרה התנא מתכוון לפטור מתשלומי נזק:
למעוטי מאי ?

א. **אמר רב יהודה** – שיהיו כל השוורים מיוחדים מאדם אחד **למעוטי**, **זה אומר**: שורך

הזיק, **זה אומר**: שורך **הזיק** כלומר במקום שהיו שוורים של הרבה אנשים ביחד

ולא יודעים מי הזיק את שור אחד מהם, שהם שפטורים.

(קושיה) **הא תני לקמן** : **היו שנים** שוורים של שני בני אדם **רודפין** **אחר** שור של אדם

אחד, **זה אומר שורך הזיק** **זה אומר שורך הזיק** - שניהם פטורין.

(תירוץ) **תני והדר מפרש**.

ב. **במתניתא תנא** - **פרט לנכסי הפקר**.

ה"ד?

אילימא דנגח תורא דידן לתורא דהפקר - **מאן תבע ליה?**

(מסקנה) **אלא דנגח תורא דהפקר לתורא דידן** - **ליזיל וליתיה?**

(תירוץ) **בשקדם וזכה בו אחר** לאחר שהזיק.

ג. **רבינא** – שהיו מיוחדים לאדם אחד משעת הנגיחה עד שעת גמר דין, **למעוטי**: נגח

ואח"כ הקדיש. נגח ואח"כ הפקיר.

תניא נמי הכי: **יתר על כן אמר ר' יהודה אפי' נגח ואח"כ הקדיש**, נגח ואח"כ

הפקיר, **פטור**, שנאמר והועד בבבלי' והמית איש וגו' עד שתהא מיתה והעמדה

בדין וגמר דין ('סקול יסקל') **שוין כאחד**.

[משנה] חוץ מרשות המיוחדת למזיק

שאם נכנס שור של נזק לרשות של מזיק שהוא פטור:

דאמר ליה מזיקי 'תורך ברשותי מאי בעי?'

[משנה] ורשות הניזק והמזיק

כתוב במשנה: **ורשות הניזק והמזיק כשהזיק חב המזיק לרבות קרן לשלם תשלומי נזק**
במיטב הארץ. להלן יבואר מחלוקת האם 'רשות הניזק והמזיק' מתייחס על הרשימה

של הפטורים דלעיל, או להמשך של המשנה כ'שהזיק חב המזיק'.

התורה אמרה ששן ורגל משלמים רק 'בשדה אחר'. יבואר להלן מחלוקת אם חצר של

שני בני אדם נחשב כמו רשות הרבים ופטור, או כרשות הניזק וחייב. אמנם לגבי קרן

מתחייב אפילו ברשות הרבים. [אכן הגמרא מצדדת לומר שאולי הם לא חולקים.]

א. **אמר רב חסדא** **אמר אבימי** - **חצר השותפין חייב בה על השן ועל הרגל**.

והכי קאמר חוץ מרשות המיוחדת למזיק דפטור **ורשות הניזק והמזיק** כגון חצר

השותפים **כשהזיק חב המזיק**.

ב. **ור' אלעזר** חצר של שותפים פטור על השן ועל הרגל שלא גרע מרשות הרבים.

והכי קאמר חוץ מרשות המיוחדת למזיק **ורשות הניזק והמזיק נמי פטור –**

ומסביר את ההמשך של המשנה כך:

1. **וכשהזיק חב המזיק ל' – לאתויי קרן**.

למדנו לעיל על 'מבעה' במשנה הראשונה שמתייחס: לפי שמואל על השן, ושור שכתוב

ברישא מתייחס על הרגל, ולפי רב, מבעה זה אדם ושור מתייחס על כל נזקי שור,

דהיינו קרן שן ורגל. להלן הגמרא תחשב זאת לפי כל הנ"ל:

הניחא לשמואל – לכן כתב עתה את דיני קרן.

(קושיה) **אלא לרב דאמר תנא שור וכל מילי דשור**, **חב המזיק לאתויי מאי?**

(תירוץ) **אתויי הא דת"ר** –

2. **כשהזיק חב המזיק** - להביא שומר חנם, והשואל, נושא שכר והשוכר

שהזיקה בהמה ברשותן דין כדלהלן:

תם משלם חצי נזק, ומועד משלם נזק שלם.

נפרצה בלילה או שפרצו לסטין ויצתה והזיקה פטור.

עתה הגמרא מנסה להבין כיצד מדובר דין שהשומרים חייבים בהם:

היכי דמי ?

אילימא דאזיקה תורא דמשאיל לתורא דשואל –

לימא ליה: אילו אזיק בעלמא, שורי של אדם אחר, **בעית לשלומי את**, **השתא**

דאזיקה לתורא דידך, **בעינא לשלומי** שהרי כל שמירתו עליה?

אלא דאזיקה תורא דשואל לתורא דמשאיל –

ו"ל דלדידיה נמי איכא יתורא דהוי מצי למיתני ורשות הניזק והמזיק חייב ולא ליתני כשהזיק חב המזיק אך קשה דלשמואל תיקשי הברייא.

ל' תוספות ד"ה כשהזיק חב המזיק לאתויי קרן. וא"ת ולרב חסדא מנא ליה לאתויי קרן לשמואל וכל הני לרב ועוד דברייא דקתני כשהזיק חב המזיק מייתר לאתויי כל הני קשיא לרב חסדא